

імя крытыка. Сфарміраваўшыся, такі брэнд дапамагае чытачу арыентавацца, выбіраць патрэбнае, эканоміць час. Да таго, знаёмае імя можа прывабіць да чытання, стварыць атмасферу бяспекі і ўтульнасці. Адназначна, адсутнасць знаёмых імёнаў, крытычных брэндаў ускладняе шлях чытача да крытычнага тэксту і да самой літаратуры. Выбудова крытыкамі ўласнай «медыйнасці» [5, с. 78], пазнавальнасці стылю іх крытычных выступаў, закладанне ў тэксты пэўнай канцэпцыі літаратурнага працэсу бачацца перспектыўнымі кірункамі развіцця айчынай крытыкі ва ўмовах сучаснай медыякультурнай прасторы.

Літаратура

1. Бізыева, А. Крытыка як інтэрпрэтацыя літаратурнага твору / А. Бізыева // Litara.net [Электронны рэсурс]. – Рэжым доступу: <http://litara.net/doc/interpret>. – Дата доступу: 07.04.2003.
2. Егоров, Б. О мастерстве литературной критики / Б. Егоров. – Л.: Советский писатель. Ленингр. отделение, 1980. – 318 с.
3. Ерофеев, В. Место критики / В. Ерофеев // Московские новости. – 1992. – № 45/46. – С. 10-Б.
4. Иванова, Н. Между. О месте критики в прессе и литературе / Н. Иванова // Новый мир. – 1996. – № 1 [Электронный ресурс]. – Режим доступа: http://media.utmn.ru/library_view_book.php?bid=419&chapter_num=58. – Дата доступа: 05.09.2010.
5. Капцев, В. «Медийность» как отличительная черта образа современного писателя / В. Капцев // Русская и белорусская литературы на рубеже XX–XXI веков: сб. науч. ст.: в 2 ч. Ч. 2 / под ред. проф. С.Я. Гончаровой-Грабовской. – Минск: РИВШ, 2010. – С. 77–81.
6. Капцев, В. Образ современного русского писателя: бренд, проект, медийное лицо / В. Капцев // Журналістыка-2009: стан, праблемы і перспектывы: матэрыялы 11-й Міжнар. навук.-практ. канф. – Вып. 11. – Мінск: БДУ, 2009. – С. 496–499.
7. Менцель, Б. Гражданская война слов / Б. Менцель. – СПб.: Академический проект, 2006. – 389 с.
8. Мушынскі, М. Крытыка і літаратуразнаўства / М. Мушынскі // Гісторыя беларускай літаратуры XX стагоддзя: у 4 т. Т.4, кн. 2: 1986–2000 / НАН Беларусі, Аддзяленне гуманітарных навук і мастацтваў, Ін-т літаратуры імя Янкі Купалы. – Мінск: Беларус. навука, 2003. – С. 120–162.

Галіна Багданава

Беларускі дзяржаўны ўніверсітэт

ПСІХАЛОГІЯ ТВОРЧАСЦІ Ў МЕДЫЯАДЛЮСТРАВАННЯХ

У самім вызначэнні псіхалогіі творчасці як галіны псіхалагічных даследаванняў творчай дзейнасці звычайна вылучаюць не толькі чыста тэарэтычны аспект (выяўленне агульных і асобных заканамернасцей творчага працэсу, пачынаючы ад неакрэсленай задумы да нараджэння твора), але і практычны – развіццё творчых здольнасцей, так бы мовіць, спажываючы мастацтва, сярод якіх ёсць маладыя творцы і людзі, не звязаныя з мастацтвам.

Магчымасць зазірнуць у залюстэркавы свет творчасці заўжды вабіла чалавека. Дастаткова згадаць дзённічавыя запісы такіх тытанаў Адраджэння, як Леанарда або Мікеланджэла, не кажучы ўжо пра XVII, XVIII, XIX стагоддзі, калі адна за адною раскрываліся загадкі быцця і таямніцы як навукі, так і мастацтва. Запісы саміх мастакоў і іх сучаснікаў, якія ўсведамлялі каштоўнасць не толькі твораў, але і працэсу працы над імі, шляху пераўтварэння рэальнасці ў вобразы, даюць нашым сучаснікам магчымасць ствараць захапляльныя кнігі, артыкулы і фільмы пра геніяльнага італьянскага скульптара Берніні, аднаго з самых загадкавых жывапісцаў Рэмбранта, пачынальнага ўсёй сучаснай скульптуры Радэна і многіх, многіх іншых (фільмы з серыі «Гісторыя мастацтва. ВВС», мастацкія фільмы, манаграфіі, артыкулы 2008–2011 гг. у спецыялізаваным расійскім часопісе «Имена». Выпадковасць ці не, але «Аліса ў краіне цудаў» (1865), «Праз люстэрка» (1871) Л. Кэрала (1832–1898) і першыя працы па псіхааналізе З. Фрэйда (1856–1939) («Даследаванне істэры» (1895) з'явіліся ў гістарычным зрэзе практычна ў адзін час – у другой палове XIX ст. Менавіта гэтыя творы і даследаванні актывізавалі цікавасць да псіхалогіі творчасці як у саміх творцаў, так і ў іх сучаснікаў. Пасля крышталізацыі стройнай сістэмы псіхааналізу аўстрыйскага ўрача і псіхалага З. Фрэйда, які дазволіў прафесійна даследаваць бессвядомыя псіхічныя працэсы і матывацыі, а таксама з'яўлення аналітычнай псіхалогіі яго вучня швейцарскага псіхалага і псіхіятра К.Г. Юнга і

несумненна справакаваных імі дзённікавых запісаў не толькі пісьменнікаў, акцёраў, рэжысёраў (прадстаўнікоў часавых і прасторава-часавых відаў мастацтва), але і мастакоў – С. Далі, П. Пікаса і іншых выдатных творцаў XX ст., – заходня прэса, асабліва спецыялізаваная, пачынае актыўна цікавіцца, так бы мовіць, залюстэркавым светам творчасці. У выдадзеных асобнымі кнігамі біяграфіях пісьменнікаў, акцёраў, рэжысёраў XX ст. у якасці дадатку альбо асобнага раздзела часта ўключаюцца інтэрв'ю з прэсы (манаграфіі, прысвечаныя творчасці У. Высоцкага, В. Цоя, І. Шамякіна, М. Селешчука і многіх іншых). Для беларускага мастацтва сапраўднаю з'явай сталі публікацыі дзённікаў Ф. Рушчыца, Я. Драздовіча (урыўкі былі прэзентаваны часопісам «Мастацтва» і газетай «Культура»).

Менавіта інтэрв'ю як жанр дазваляе артжурналісту і крытыку паказаць, дакладней, зафіксаваць таямніцу з таямніц – алхімію нараджэння вобразаў. І тут у беларускай прэсе назапашаны найбагацейшы вопыт. Нават такія вельмі цяжкія для дакладнай фіксацыі, нягледзячы на з'яўленне новых тэхнічных сродкаў, прасторава-часавыя віды мастацтва, як тэатр, у т.л. балет, пакінулі не толькі сваё адлюстраванне, але і свой залюстэркавы свет дзякуючы майстэрству нашых вядучых артжурналістаў і крытыкаў, у прыватнасці Т. Арловай і Т. Мушынскай, якія выдалі надзвычай папулярныя ў сённяшняй моладзі зборнікі сваіх медыяпублікацый. Роля інтуіцыі, момант натхнення, значэнне ўяўлення і фантазіі ў нараджэнні вобраза – выхад на гэтыя тэмы можа быць як непасрэдным, так і апасродкаваным. І калі пра асабістае жыццё некаторыя творцы прыняцкова не гавораць, то псіхалогія, філасофія творчасці, як правіла, можа заінтрыгаваць і героя, і чытача. У апошні час псіхалогіяй творчасці актыўна цікавяцца як у спецыялізаваных беларускіх выданнях (рубрыкі «Дзейныя асобы», «Працэс» у часопісе «Мастацтва»: публікацыі Т. Арловай, Т. Мушынскай, Л. Грамыкі, Н. Шаранговіч, А. Каваленкі і інш.; асобныя публікацыі Б. Крапака, А. Сабалеўскай, Т. Команавай, І. Свірына ў газеце «Культура»; серыя публікацый А. Мальчэўскай пад рубрыкай «Два крылы» ў «Літаратуры і мастацтве»), так і неспецыялізаваных (асобныя публікацыі Л. Рублеўскай, А. Глобуса, Л. Цімошук і

інш. у «СБ. Беларусь сегодня», «Звяздзе», В. Чайкоўскай у «Маладосці», серыя інтэрв'ю А. Марозавай пад рубрыкай «Портрет» у газеце «7 Дней», інтэрв'ю пад рубрыкай «Беседка КП» і інш. Н. Белахвосцік у газеце «Комсомольская правда в Белоруссии»).

Аналізуючы вышэйзгаданыя і іншыя публікацыі на старонках беларускай прэсы, можна зрабіць наступныя высновы. Не грамадскае прызнанне і фінансавая ацэнка, а менавіта псіхалогія творчасці сёння з'яўляецца найбольш цікавым аспектам гутарак і інтэрв'ю з творцамі розных пакаленняў як для журналістаў, так і для чытачоў (пра гэта сведчаць пытанні на сустрэчах, падчас абмеркаванняў). Гэтая цікавасць у многім справакаваная існаваннем не толькі аўдыявізуальных сродкаў інфармацыі, але і інтэрнэт-прасторы, ЖЖ, блогаў, дзе кожны мае магчымасць вынесці на людзі свой псіхалагічны стан, адлюстраванне аб'ектыўнай рэальнасці ва ўласным суб'ектыўным «я». Менавіта дзякуючы адлюстраванню алхіміі творчасці многія гутаркі і інтэрв'ю калі не па структуры, то па вобразным змесце, па сутнасці набліжаюцца да творчых партрэтаў. Інфармацыйны жанр набывае аналітычную афарбоўку. Многія выданні правакуюць фіксацыю псіхалагічных аспектаў творчасці назвамі рубрык. На сёння даследаванне, фіксацыя сродкамі артжурналістыкі самога працэсу нараджэння вобразаў з'яўляецца адным з самых актуальных накірункаў.

Роман Баканов

*Казанский (Приволжский) федеральный университет
(Россия)*

ТВОРЧЕСКИЙ СТИЛЬ ТЕЛЕОБОЗРЕВАТЕЛЯ АРИНЫ БОРОДИНОЙ

Арина Бородина более семи лет является телевизионным обозревателем Издательского дома «Коммерсантъ». В ее обязанности входит не только постоянный мониторинг качества содержания федеральных телеканалов, но и оперативное освещение наиболее интересных фактов, так или иначе связанных с телевидением. Помимо публикаций в изданиях, принадлежащих Изда-